

Kortelė:

1397414_RegNr_A-2168-146/2016

<http://www.infolex.lt/tp/1397414>

Administracinė byla Nr. A-2168-146/2016

Teisminio proceso Nr. 3-61-3-03159-2014-8

Procesinio sprendimo kategorijos: 15.2.3.2; 21

(S)

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

N U T A R T I S

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2016 m. gruodžio 22 d.

Vilnius

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Laimės Baltrūnaitės (pranešėja), Stasio Gagio (kolegijos pirmininkas) ir Romano Ališausko, teismo posėdyje apeliacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinę bylą pagal pareiškėjo V. K. (V. K.) ir atsakovų Lukiškių tardymo izoliatoriaus-kalėjimo, Lietuvos valstybės, atstovaujamos Lukiškių tardymo izoliatoriaus-kalėjimo, apeliacinius skundus dėl Vilniaus apygardos administracinio teismo 2015 m. lapkričio 4 d. sprendimo administracinėje byloje pagal pareiškėjo V. K. (V. K.) skundą atsakovams Lukiškių tardymo izoliatoriui-kalėjimui ir Lietuvos valstybei, atstovaujamai Lukiškių tardymo izoliatoriaus-kalėjimo, trečiajam suinteresuotam asmeniui Kalėjimų departamentui prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos dėl sprendimų panaikinimo ir neturtinės žalos atlyginimo.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė :

I.

Pareiškėjas V. K. (*toliau – ir pareiškėjas*) kreipėsi į teismą su skundu (b. l. 1–4), prašydamas: 1) panaikinti Lukiškių tardymo izoliatoriaus-kalėjimo (*toliau – ir Lukiškių TI-K, atsakovas*) direktoriaus 2014 m. balandžio 28 d. nutarimą Nr. 62-500 „Dėl suimtojo nubaudimo“; 2) panaikinti Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (*toliau – ir Kalėjimų departamentas, trečiasis suinteresuotas asmuo*) 2014 m. birželio 3 d. sprendimą Nr. 2S-2945 „Dėl skundo išnagrinėjimo“; 3) priteisti 10 bazinių socialinių išmokų neturtinei žalai atlyginti.

Pareiškėjas paaiškino, kad Lukiškių TI-K direktorius 2014 m. balandžio 28 d. nutarimu Nr. 62-500 (*toliau – ir Nutarimas Nr. 62-500*) skyrė jam drausminę nuobaudą – teisės pirkti maisto produktus

atėmimą vienam mėnesiui. Nutarime Nr. 62-500 nurodyta, kad nuobauda skirta už tai, jog 2014 m. balandžio 19 d. buvo pastebėta, jog pareiškėjas, būdamas pasivaikščiojimo kiemelyje Nr. 4, prisitraukęs prie skersinio bei padaręs apsauginiame tinklelyje skylę, perdavė į kitą pasivaikščiojimo kiemelį suimtajam V. S. raštelį, kuriame buvo suvyniota nenustatytos kilmės tabletė. Pareiškėjo teigimu, nuobauda jam skirta neteisėtai, nes pareigūnų tarnybinių pranešimų argumentai yra išgalvoti ir neatitinka tikrovės, dėl įvykio nebuvo atliktas tyrimas. Paaikškinime Lukiškių TI-K administracijai pareiškėjas dėl įvykio nurodė, kad raštelio, kuriame tariamai buvo įvyniota nenustatytos kilmės tabletė, suimtajam V. S. neperdavė. Prieš išeinant pasivaikščioti pareigūnai atliko kratą, kurios metu pas pareiškėją neaptiko jokių draudžiamų daiktų. Pareiškėjas neturėjo galimybės padaryti skylę apsauginiame tinkle, nes neturėjo tokiam veiksmui atlikti reikalingo daikto. Neaišku kaip pareigūnai nustatė suimtojo V. S. tapatybę. Pareigūnai neapklusė suimtojo V. S., neatliko kratos, neužfiksavo pas jį rastų daiktų ir nenustatė, kad šis asmuo turėjo (jei turėjo) būtent pareiškėjo jam tariamai perduotus daiktus. Pareiškėjas nurodė nesuprantantis kodėl pareigūnai, jei jie matė tarnybiniuose pranešimuose nurodytus pareiškėjo tariamai atliktus veiksmus, nesiėmė jokių priemonių jiems nutraukti. Nesutikdamas su paskirta nuobauda, pareiškėjas Nutarimą Nr. 62-500 apskundė Kalėjų departamento direktoriui. Kalėjų departamentas 2014 m. birželio 3 d. sprendimu Nr. 2S-2945 (*toliau – ir Sprendimas Nr. 2S-2945*) skundą atmetė. Pareiškėjo nuomone, Sprendimas Nr. 2S-2945 neteisingas, formalus, nepagrįstas objektyviais įrodymais. Dėl neteisėto nuobaudos paskyrimo pareiškėjas patyrė pažeminimą, bejėgiškumą, emocinę depresiją ir nepatogumus, nes atėmus teisę pirkti maisto produktus vienam mėnesiui, pareiškėjas negalėjo nusipirkti kavos, t.y. patyrė neturtinę žalą.

Atsakovas ir atsakovo Lietuvos valstybės atstovas Lukiškių tardymo izoliatorius-kalėjimas prašė atmesti pareiškėjo skundą kaip nepagrįstą.

Atsiliepime į skundą (b. l. 13–15) Lukiškių TI-K paaikškino, kad suėmimo vykdymo tvarką ir sąlygas, suimtųjų teisinę padėtį nustato Suėmimo vykdymo įstatymas. Suimtas V. K., atvykęs į Lukiškių TI-K, nustatyta tvarka buvo supažindintas su teisės aktais, reglamentuojančiais suimtojo teisinę padėtį, elgesio taisyklėmis, vidaus tvarkos taisyklėmis, dienotvarkės reikalavimais ir kt. Pareiškėjas buvo įspėtas, kokios gali būti pasekmės už teisės aktų nesilaikymą, tačiau šių reikalavimų nepaisė ir pažeidė suėmimo vykdymo režimą – 2014 m. balandžio 19 d. apie 10 val. 40 min., būdamas pasivaikščiojimo kiemelyje Nr. 4, prisitraukė prie skersinio ir, padaręs apsauginiame tinkle skylę, perdavė pasivaikščiojimo kiemelyje Nr. 3 esančiam suimtajam V. S. raštelį su jame suvyniota nenustatytos kilmės tablete. Nedelsiant atlikus suimtojo V. S. dalinę kratą, pas šį suimtąjį buvo rastas minėtas raštelis ir tabletė. Suimtas V. S. parašė paaikškinimą, kuriame pripažino, kad V. K. rašteliu jam siūlė bendrauti. Drausmės pažeidimas buvo užfiksuotas Lukiškių TI-K pareigūnų M. V., J. Š., V. M. tarnybinais pranešimais, protokolais, aktu, nuotraukomis bei V. S. paaikškinimu. Tokiais savo veiksmais suimtas V. K. pažeidė Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo 32 straipsnio 1 dalies 1 ir 4 punktus bei Lukiškių TI-K direktoriaus 2010 m. vasario 17 d. įsakymu Nr. 1-23 patvirtintų Suimtųjų elgesio taisyklių (*toliau – ir Suimtųjų elgesio taisyklės*) 3.1 punktą, kuriame nustatyta, kad suimtiesiems draudžiama savavališkai bendrauti su asmenimis, laikomais kitose kameroose, pasivaikščiojimo kiemeliuose, kitose gyvenamosiose ar gamybinėse patalpose, perduoti jiems arba imti iš jų kokius nors daiktus. Suimtųjų elgesio taisyklių 3.19 punkte įtvirtintas draudimas suimtiesiems einant pasivaikščioti nešti bet kokius daiktus, išskyrus 1 paketį cigarečių, žiebtuvėlį ir 1,5 l gaiviųjų gėrimų. Vertindamas pareiškėjo drausmės pažeidimą, Lukiškių TI-K direktorius rėmėsi galiojančiais teisės aktais, pareigūnų tarnybinais pranešimais, V. S. paaikškinimu ir kita medžiaga. Nuobauda pareiškėjui paskirta teisėtai ir pagrįstai, atitinka padaryto pažeidimo sunkumą ir pobūdį, todėl ją naikinti nėra pagrindo.

Pareiškėjo reikalavimas dėl neturtinės žalos atlyginimo negali būti tenkinamas, nes šiuo atveju nėra civilinės atsakomybės pagal CK 6.271 straipsnio taikymo sąlygos - valdžios institucijos neteisėtų veiksmų. Be to, pareiškėjas neįrodė ir žalos atsiradimo fakto. Pareiškėjo skunde pateikti deklaratyvaus pobūdžio teiginiai apie pažeminimą, bejėgiškumą, emocinę depresiją nelaikytini tinkamu neturtinės žalos atsiradimo pagrindimu.

II.

Vilniaus apygardos administracinis teismas 2015 m. lapkričio 4 d. sprendimu (b. l. 114–119) pareiškėjo V. K. (V. K.) skundą tenkino iš dalies: panaikino Lukiškių tardymo izoliatoriaus-kalėjimo 2014 m. balandžio 28 d. nutarimą Nr. 62-500 ir Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos 2014 m. birželio 3 d. sprendimą Nr. 2S-2945 „Dėl skundo išnagrinėjimo“. Kitą skundo dalį teismas atmetė.

Teismas nustatė, kad byloje ginčas kilo dėl Lukiškių TI-K 2014 m. balandžio 28 d. nutarimo Nr. 62-500, kuriuo pareiškėjui buvo skirta nuobauda - teisės pirkti maisto produktus atėmimas vienam mėnesiui, bei Kalėjimų departamento 2014 m. birželio 3 d. sprendimo Nr. 2S-2945, kuriuo pareiškėjo skundas dėl Lukiškių TI-K 2014 m. balandžio 28 d. nutarimo Nr. 62-500 buvo pripažintas nepagrįstu, teisėtumo, taip pat dėl neturtinės žalos atlyginimo.

Ištyręs įrodymus, teismas nustatė, kad prižiūrėtojas M. V. 2014 m. balandžio 19 d. tarnybiniame pranešime (gautas 2014 m. balandžio 19 d., reg. Nr. 31/516-1) „Dėl V. K. drausmės pažeidimo“ nurodė, jog 2014 m. balandžio 19 d. apie 10 val. 40 min. pasivaikščiojimo gryname ore metu, pasivaikščiojimo kiemelyje Nr. 4 buvęs suimtas V. K., prisitraukęs prie kiemelyje esančio skersinio bei padaręs apsauginiame tinkle skylę, perdavė kiemelyje Nr. 3 tuo metu buvusiam suimtajam V. S. raštelį. Korpuso vyresnysis J. S. 2014 m. balandžio 19 d. tarnybiniame pranešime „Dėl V. K. drausmės pažeidimo“ (gautas 2014 m. balandžio 19 d., reg. Nr. 31/516) Lukiškių TI-K direktoriui nurodė, kad 2014 m. balandžio 19 d. apie 10 val. 40 min. prižiūrėtojas M. V. jį informavo, jog pasivaikščiojimo gryname ore metu pasivaikščiojimo kiemelyje Nr. 4 buvęs suimtas V. K., prisitraukęs prie kiemelyje esančio skersinio bei padaręs apsauginiame tinkle skylę, perdavė kiemelyje Nr. 3 tuo metu buvusiam V. S. raštelį. Nedelsiant atidarius pasivaikščiojimo kiemelio Nr. 3 duris bei atlikus suimtojo V. S. dalinę kratą, buvo rastas raštelis bei jame esanti suvyniota nenustatytos kilmės tabletė. J. S., M. V., D. R. 2014 m. balandžio 19 d. protokole (gautas 2014 m. balandžio 19 d., reg. Nr. 51-1045) nurodė, kad 2014 m. balandžio 19 d. apie 10 val. 50 min., kilus įtarimui, jog kameroje Nr. 215, kurioje nuobaudą atlieka suimtas V. K., gali būti suimtiesiems bei nuteistiesiems draudžiamų turėti daiktų, buvo atlikta krata. Kratos metu draudžiamų turėti suimtiesiems ir nuteistiesiems daiktų nerasta. J. S. ir M. V. 2014 m. balandžio 19 d. protokole Nr. 57-342 „Dėl suimtojo (nuteistojo) atsisakymo paaiškinti raštu“ nurodė, kad dėl 2014 m. balandžio 19 d. režimo reikalavimų pažeidimo V. K. pasiaiškinti raštu atsisakė. V. S. 2014 m. balandžio 19 d. pasiaiškiniame (gautas 2014 m. balandžio 28 d., reg. Nr. 49-266) Lukiškių TI-K direktoriui nurodė, kad 2014 m. balandžio 19 d. pasivaikščiojimo metu V. K. perdavė raštelį ir tuo metu siūlė jam bendrauti laiškais. Lukiškių TI-K 2014 m. balandžio 28 d. nutarimu Nr. 62-500 „Dėl suimtojo nubaudimo“ pareiškėjui V. K. buvo skirta nuobauda - teisės pirkti maisto produktus atėmimas vienam mėnesiui už tai, kad jis pažeidė suėmimo vykdymo režimą, t. y. 2014 m. balandžio 19 d. apie 10 val. 40 min. buvo pastebėta, jog V. K., tuo metu buvęs pasivaikščiojimo kiemelyje Nr. 4, prisitraukęs prie skersinio bei padaręs apsauginiame tinkle skylę, perdavė į kitą pasivaikščiojimo kiemelį suimtajam V. S. raštelį, kuriame buvo suvyniota nenustatytos kilmės tabletė. Nesutikdamas su šiuo nutarimu pareiškėjas su 2014 m. balandžio 30 d. skundu (gautas 2014 m. gegužės 5 d., reg. Nr. 2G-1609) kreipėsi į Kalėjimų departamentą, prašydamas panaikinti Lukiškių TI-K Nutarimu Nr. 62-500 paskirtą nuobaudą. R. A., M. V., V. J. 2014 m. gegužės 6 d. akte Nr. 51-1165 nurodė, kad šis aktas surašytas dėl neaiškios kilmės tabletės sunaikinimo. Akte nurodyta, kad V. K. šią tabletę 2014 m. balandžio 19 d. pasivaikščiojimo metu perdavė suimtajam, kuris buvo gretimame pasivaikščiojimo kiemelyje. Neaiškios kilmės tabletė išmesta į kanalizaciją. Kalėjimų departamentas 2014 m. birželio 3 d. sprendime Nr. 2S-2945 nustatė, kad Lukiškių TI-K direktorius už režimo reikalavimų nevykdymą Nutarimu Nr. 62-500 pagrįstai skyrė nuobaudą pareiškėjui.

Teismas posėdyje apklausė liudytoju suimtąjį V. S. ir pareigūnus M. V., J. S.. Liudytojas V. S. parodė, kad: V. K. yra matęs, susipažino kalbėdami per duris; jokie raštelio iš V. K. nėra gavęs; buvo gavęs laišką paštu; prieš išeinant pasivaikščioti jis buvo apžiūrėtas ir, suradus laišką, buvo nuvestas į pirmame aukšte esantį kabinetą; kas buvo parašyta laiške neskaitė, tabletės nematė;

pasiaiškiniame rašė tai, ką jam liepė pareigūnai. Liudytojas M. V. parodė, kad: raštelį rado pas nepilnamečių; V. K. kiemelyje buvo vienas; pasivaikščiojimo kiemelio lubų apsauginiame tinkle yra skylė, kurią galima pasiekti užlipus ant skersinio; kiek laiko buvo skylė pasivaikščiojimo kiemelio lubose, pasakyti negalėjo; pasivaikščiojimo kiemelio lubas yra įmanoma pasiekti; einantiems pasivaikščioti atliekama dalinė krata, svarbiausia, kad asmenys neturėtų metalinių daiktų; raštelį įmanoma įsinešti į pasivaikščiojimo kiemelį; garsas Lukiškių TI-K neizoliuojamas ir ten laikomi asmenys gali susikalbėti. Liudytojas J. S. parodė, kad: pažįsta pareiškėją, nes dirba Lukiškių TI-K korpuso vyresniuoju; prižiūrėtojas M. V. jam pranešė, kad V. K. pasivaikščiojimo metu bandė susisiekti su nepilnamečiu ir kažką perduoti; per stebėjimo langelį pamatę, jog V. K. jau pasiruošęs, atidarė duris ir jį pagavo; perduota buvo per skylę, esančią kiemelio kampe, apačioje; iš ko paėmė raštelį, ar iš V. K. ar iš V. S., neatsimena; raštelis buvo suvyniotas; ar buvo raštelyje dar kas nors suvyniota, neatsimena; galimybės perduoti daiktus yra sudėtingos, tačiau galima perduoti per lietvamzdžius; V. K. ir V. S. kiemelyje vaikščiojo po vieną; pareiškėjas galėjo sužinoti, kas vaikšto kitame kiemelyje, kadangi šaukia ir rékauja taip, jog girdisi visame kalėjime; liudytojas J. S. tiesiogiai nematė, kaip buvo perduotas raštelis.

Lukiškių TI-K direktorius 2014 m. balandžio 28 d. nutarimu Nr. 62-500 paskyrė pareiškėjui nuobaudą - teisės pirkti maisto produktus atėmimas vienam mėnesiui. Ši nuobauda paskirta už Suėmimo vykdymo įstatymo 32 straipsnio 1 dalies 1 ir 4 punktų bei Suimtųjų elgesio taisyklių 3.1 ir 3.19 punktų reikalavimų pažeidimus. Suėmimo vykdymo įstatymo 32 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatyta, kad suimtieji privalo vykdyti įstatymų reikalavimus ir laikytis tardymo izoliatoriuje nustatytos vidaus tvarkos; tausoti tardymo izoliatoriaus, o jeigu suimtasis mokosi, – ir švietimo ar profesinio mokymo įstaigos turtą (4 punktas). Suimtųjų elgesio taisyklių 3.1 punkte nustatyta, kad suimtiesiems draudžiama savavališkai bendrauti su asmenimis, laikomais kitose kameroose, pasivaikščiojimo kiemeliuose, kitose gyvenamose ar gamybinėse patalpose, perduoti jiems arba imti iš jų kokius nors daiktus; einant pasivaikščioti neštis bet kokius daiktus (išskyrus vieną pakelį cigarečių, žiebtuvėlį ir iki 1,5 l gaiviųjų gėrimų) (3.19 punktas).

Iš bylos dokumentų teismas nustatė, kad Lukiškių TI-K direktoriaus 2014 m. balandžio 28 d. nutarimas Nr. 62-500 priimtas vadovaujantis aplinkybėmis, nurodytomis pareigūnų M. V. ir J. S. 2014 m. balandžio 19 d. tarnybiniuose pranešimuose nurodytomis aplinkybėmis, kad 2014 m. balandžio 19 d. apie 10 val. 40 min. pasivaikščiojimo gryname ore metu pasivaikščiojimo kiemelyje Nr. 4 suimtasis V. K., prisitraukęs prie skersinio bei padaręs apsauginiame tinkle skylę, perdavė kiemelyje Nr. 3 tuo metu buvusiam suimtajam V. S. raštelį su jame suvyniota nenustatytos kilmės tablete.

Aiškindamasis pareigūnų M. V. ir J. S. tarnybiniuose pranešimuose nurodytas aplinkybes ir apklausęs liudytojais šiuos pareigūnus bei suimtąjį V. S., kuriam V. K. galbūt perdavė raštelį su įvyniota tablete, teismas konstatavo, kad abejonės, kilusios dėl faktinių aplinkybių, nebuvo pašalintos. Tarnybiniuose pranešimuose M. V. ir J. S. nurodė, kad V. K., prisitraukęs prie skersinio, padarė apsauginiame tinkle skylę. J. S. teismo posėdyje parodė, kad pasivaikščiojimo kiemelio lubų apsauginiame tinkle yra skylė, tačiau kada ši skylė atsirado, nurodyti negalėjo. Liudytojas M. V. parodė, kad einantiems pasivaikščioti asmenims daroma dalinė krata, kad jie neišsineštų draudžiamų daiktų, ypač metalinių. Įvertinęs tai, kad tarnybiniuose pranešimuose bei teismo posėdyje M. V. ir J. S. nenurodė, kokiomis priemonėmis V. K. padarė apsauginiame tinkle skylę, ir teigė, kad nematė momento V. K. darė skylę apsauginiame tinkle, teismas konstatavo, kad byloje nėra duomenų, patvirtinančių jog V. K. galbūt padarė apsauginiame tinkle skylę, taip pat atsižvelgęs į aplinkybę, kad pareigūnai pas pareiškėją nerado daiktų, kuriais būtų galima išardyti apsauginiame tinkle skylę, teismas konstatavo, kad į bylą pateiktos fotonuotraukos su lubose esančio apsauginio tinklo skylė, nepatvirtina, kad ši skylė buvo padaryta būtent 2014 m. balandžio 19 d. apie 10 val. 40 min. V. K. pasivaikščiojimo kiemelyje Nr. 4 metu ir kad ją padarė šis asmuo.

Teismas nustatė, kad nesutampa pareigūnų teismo posėdyje nurodytos raštelio perdavimo V. S. aplinkybės. Teismo posėdyje liudytojas J. S. parodė, kad raštelį V. K. perdavė per skylę, esančią kiemelio kampe, apačioje. Iš M. V. paaiškinimų galima daryti išvadą, kad raštelį V. K. perdavė per

skylę, esančią pasivaikščiojimo kiemelio apsauginiame tinkle. Liudytojas V. S. teismo posėdyje parodė, kad jokio raštelio iš V. K. nebuvo gavęs, o buvo gavęs laišką paštu. Be to, V. S. parodė, kad 2014 m. balandžio 28 d. pasiaiškinimą Nr. 49-266 Lukiškių TI-K direktoriui surašė taip, kaip jam liepė pareigūnai. Teismo posėdyje liudytojai M. V. ir J. S. parodė, kad raštelio perdavimo momento nematė, raštelį rado pas V. S. Teismas vertino, kad į bylą pateikta raštelio kopija nepatvirtina aplinkybės, jog 2014 m. balandžio 19 d. apie 10 val. 40 min. V. K. pasivaikščiojimo metu kiemelyje Nr. 4 perdavė kiemelyje Nr. 3 buvusiam suimtajam V. S. raštelį su jame suvyniota nenustatytos kilmės tablete. Teismas pažymėjo, kad byloje nėra nustatytos aplinkybės ir Suimtųjų elgesio taisyklių 3.19 punkto pažeidimo, kadangi nenustatyta, jog V. K., eidamas pasivaikščioti, būtų su savimi turėjęs draudžiamų turėti daiktų, nors pagal bylos duomenis prieš pasivaikščiojimą buvo atlikta jo dalinė krata.

Remdamasis nurodytais motyvais, teismas priėjo prie išvadų, kad Nutarimas Nr. 62-500 yra nepagrįstas, t. y. jame nurodytos faktinės aplinkybės yra prieštaringos ir negalėjo nulemti nutarime išvardytų teisės normų taikymo. Teismas pažymėjo, kad aiškumo reikalavimas, t. y. reikalavimas suformuluoti aiškias nuostatas dėl akto adresato teisinio statuso pasikeitimų ir priimto sprendimo motyvų, taip pat susijęs su teisėtumo ir pagrįstumo reikalavimu tuo aspektu, kad nesant nurodytų aiškių priimto sprendimo motyvų neįmanoma spręsti, ar teisės normoje įtvirtinta dispozicija ir (ar) sankcija yra taikytos tinkamai. Kai dėl individualaus administracinio akto neaiškumo, jo teisėtumo aspektas negali būti deramai įvertintas ir patikrintas, toks aktas laikytinas neteisėtu.

Kalėjų departamentas, išnagrinėjęs pareiškėjo 2014 m. balandžio 30 d. skundą dėl Lukiškių TI-K direktoriaus 2014 m. balandžio 28 d. nutarimo Nr. 62-500, 2014 m. birželio 3 d. sprendimu Nr. 2S-2945 skundo netenkino, nurodydamas, kad skiriant nuobaudą buvo atsižvelgta į drausmės pažeidimų pobūdį ir aplinkybes, o pareiškėjas skunde nepateikė jokių faktinių duomenų, aplinkybių bei argumentų, leidžiančių abejoti Nutarimo Nr. 62-500 pagrįstumu ir teisėtumu.

Atsižvelgdamas į tai, kad bylai reikšmingos aplinkybės, susijusios su nuobaudos skyrimu pareiškėjui, yra prieštaringos ir Lukiškių TI-K 2014 m. balandžio 28 d. nutarime nurodytos teisės normos pareiškėjui negalėjo būti taikomos, teismas nusprendė, kad Kalėjų departamento 2014 m. birželio 3 d. sprendimas Nr. 2S-2945 negali būti laikomas teisėtu ir pagrįstu.

Teismas pažymėjo, kad reikalavimas dėl žalos, kuri kildinama iš valdžios institucijų neteisėtų veiksmų (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (*toliau – ir CK*) 6.271 straipsnis), atlyginimo gali būti tenkinamas esant trimis sąlygoms: neteisėtiems veiksams ar neveikimui, žalai ir priežastiniam neteisėtų veiksmų (neveikimo) ir žalos ryšiui (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (*toliau – ir LVAT*) išplėstinės teisėjų kolegijos 2008 m. balandžio 16 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A444-619/2008). Pareiškėjas skunde nurodė, kad dėl neteisėtų Lukiškių TI-K ir Kalėjų departamento sprendimų patyrė pažeminimą, bejėgiškumą ir nusivylimą teisingumu, emocinę depresiją ir kitus nepatogumus. Teismas pabrėžė, kad atlygintinos neturtinės žalos dydžio nustatymas yra teismo prerogatyva, teismo funkcija yra patikrinti reikalavimo pagrįstumą ir, jei jis pripažįstamas pagrįstu, nuspręsti, kokia suma pinigais gali būti teisinga ir protinga satisfakcija padarytai žalai atlyginti, jei asmens teisės pažeidimo pripažinimas teismo sprendimu nėra pakankama ir teisinga satisfakcija už patirtą skriaudą. Neturtinės žalos atlyginimas pinigais priteisiamas, jeigu konkrečiu atveju nustatoma, kad teisės pažeidimo pripažinimo nepakanka pažeistai teisei apginti (žr., pvz., Europos Žmogaus Teisių Teismo (*toliau – ir EŽTT*) 2003 m. lapkričio 6 d. sprendimą byloje *Meilus prieš Lietuvą*, 53161/99). Analogišką praktiką nuosekliai formuoja ir LVAT (administracinės bylos Nr. A444-619/2008, Nr. A146-1240/2011, Nr. A756-143/2012 ir kt.). Įvertinęs pareiškėjui sukeltus šios bylos ir ginčijamų administracinių aktų sukeltus nepatogumus (stresas, įprastinio gyvenimo ritmo sutrikimas, poreikis ginti savo pažeistas teises), teismas priėjo prie išvadų, kad yra pagrindas pripažinti pareiškėjo patirtą neturtinę žalą, kurią kompensuoja valstybės institucijų neteisėtų veiksmų pripažinimas.

Pareiškėjas V. K. apeliaciniame skunde (b. l. 143–144) prašo pakeisti Vilniaus apygardos administracinio teismo 2015 m. lapkričio 4 d. sprendimo dalį dėl neturtinės žalos atlyginimo ir priteisiant jam iš atsakovo 10 bazinių socialinių išmokų neturtinei žalai atlyginti.

Pareiškėjas apeliaciniame skunde akcentuoja, kad dėl jo skunde teismui nurodytų Lukiškių TI-K pareigūnų neteisėtų veiksmų jis patyrė pažeminimą, bejėgiškumą, nusivylimą, emocinę depresiją ir paskirtos nuobaudos paskyrimo sukeltus nepatogumus, prarado teisę į kitas lengvatas nuobaudos galiojimo laikotarpiu. Pareiškėjo nuomone, teismas jo nurodytas aplinkybes įvertino neteisingai ir neobjektyviai. Pasak apelianto, nuobaudos vykdymas sukėlė jam neigiamus išgyvenimus, dvasines kančias bei nepilnavertiškumo jausmą, teko kreiptis į psichiatrą, vartoti medikamentus, buvo nustatytos įvairios diagnozės. Teisingumo dėl skirtos nuobaudos jis sulaukė daugiau nei po metų, toks kentėjimo laipsnis nesuderinamas su Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (*toliau – ir Konvencija*) 3 straipsniu ir buvo sistemingas.

Atsakovas ir atsakovo Lietuvos valstybės atstovas Lukiškių tardymo izoliatorius-kalėjimas apeliaciniame skunde (b. l. 126–129) nesutinka su Vilniaus apygardos administracinio teismo 2015 m. lapkričio 4 d. sprendimu ir prašo jį panaikinti bei priimti naują sprendimą – pareiškėjo skundą atmesti, nes nuobauda pareiškėjui buvo paskirta teisėtai ir pagrįstai.

Atsakovo apeliacinis skundas grindžiamas argumentais, kurie buvo nurodyti atsiliepime į pareiškėjo skundą. Be to, atsakovas, nesutikdamas su pirmosios instancijos teismo sprendimu dėl įrodymų vertinimo, nurodo šiuos motyvus:

1. Nors pareiškėjui buvo atlikta dalinė krata, tai nereiškia, kad jis negalėjo rasti būdų, kaip prisitraukus prie skersinio padaryti apsauginiame tinkle skylę, perduodant iš pasivaikščiojimo kiemelio Nr. 4 į pasivaikščiojimo kiemelį Nr. 3 raštelį su nenustatytos kilmės tablete. Nors po įvykio nebuvo rasta jokie daiktai, kuriuo V. K. galėjo padaryti skylę apsauginiame tinkle, jis galėjo tą daiktą išmesti nematant prižiūrėtojų. Vilniaus visuomenės sveikatos centras (*toliau – ir Vilniaus VSC*) 2013 m. gegužės mėn. atlikęs operatyviąją kontrolę, pasivaikščiojimo kiemeliuose Lietuvos higienos normos HN 76:2010 „Laisvės atėmimo vietos: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. kovo 30 d. įsakymu Nr. V-241 (*toliau – ir HN 76:2010*; neteko galios 2015 m. lapkričio 1 d.), reikalavimų pažeidimų nenustatė. Priešingai, Vilniaus VSC nustatė, kad patikrinimo metu patikrinti Lukiškių TI-K pasivaikščiojimo kiemeliai tvarkingi. Atsižvelgiant į Vilniaus VSC atliktos operatyviosios kontrolės rezultatus, nenustačius jokių pažeidimų, taip pat į tai, kad Lukiškių TI-K pasivaikščiojimo kiemeliai nuolat prižiūrimi, pasivaikščiojimo kiemelio apsauginis tinklas, kuris galėjo būti pažeistas anksčiau, būtų pastebėtas.

2. Suimtasis V. S. 2014 m. balandžio 19 d. pasiaiškiniame nurodė, kad pasivaikščiojimo metu V. K. perdavė jam raštelį ir siūlė bendrauti laiškais. Teismo posėdyje V. S. tai paneigė, teigdamas esą pasiaiškiniame parašė tai, ką jam liepė rašyti pareigūnai. Tokie liudytojo V. S. parodymai neatitinka tikrovės. Tai patvirtina rasto raštelio ir suvyniotos nenustatytos kilmės tabletės padarytos fotonuotraukos.

3. Turi būti atsižvelgta į tai, kad nuo 2014 m. balandžio 19 d. įvykio iki pareigūnų apklausos teismo posėdyje praėjo ilgas laiko tarpas, todėl pareigūnai pagal jų darbo specifiką (į įstaigą kiekvieną dieną atvyksta ir išvyksta daug asmenų, taip pat neretai įstaigoje laikomi asmenys pažeidinėja suėmimo vykdymo ir bausmių atlikimo reikalavimus), ne visas įvykio aplinkybes galėjo detalčiai prisiminti. Atsakovo teigimu, prižiūrėtojų parodymai, kurie užfiksuoti 2014 m. balandžio 19 d. tarnybiniuose pranešimuose, patvirtina pareiškėjo įvykdytą suėmimo vykdymo režimo reikalavimų pažeidimą.

Pareiškėjas V. K. su atsakovų apeliaciniu skundu nesutinka ir prašo jį atmesti. Atsiliepime (b. l. 148–149) nurodo, kad teismas tinkamai vertino įrodymus ir pagrįstai panaikino nutarimą skirti nuobaudą.

Teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a:

IV.

Pareiškėjas prašė teismo panaikinti Lukiškių TI-K 2014 m. balandžio 28 d. nutarimą, kuriuo Nr. 62-500 jam paskirta nuobauda, taip pat Kalėjimų departamento 2014 m. birželio 3 d. sprendimą Nr. 2S-294, priimtą išnagrinėjus pareiškėjo skundą išankstinio skundų nagrinėjimo ne teismo tvarka. Be to, pareiškėjas prašė priteisti 10 bazinių socialinių išmokų neturtinei žalai atlyginti, kurios atsiradimą kildino iš skundžiamų aktų.

Pirmosios instancijos teismas pareiškėjo skundą patenkino iš dalies, t.y. panaikino skundžiamus aktus, o skundo dalį dėl neturtinės žalos atlyginimo pinigais atmetė.

Pareiškėjas apskundė pirmosios instancijos teismo sprendimo dalį, kuria teismas netenkino jo reikalavimo priteisti 10 bazinių socialinių išmokų neturtinei žalai atlyginti. Atsakovai Lietuvos valstybė, atstovaujama Lukiškių TI-K, ir Lukiškių TI-K apeliaciniu skundu apskundė pirmosios instancijos teismo sprendimo dalį, kuria teismas panaikino pareiškėjo skundžiamus aktus, prašydami pareiškėjo skundą atmesti visiškai.

Dėl nagrinėjant bylą apeliacine tvarka taikytinų procesinės teisės normų teisėjų kolegija primena, kad nuo 2016 m. liepos 1 d. įsigaliojo naujos redakcijos Administracinių bylų teisenos įstatymas (2016 m. birželio 2 d. Administracinių bylų teisenos įstatymas Nr. XII-2399). Apeliacinis procesas šioje byloje prasidėjo iki nurodyto įstatymo įsigaliojimo, todėl vadovaudamasi minėto įstatymo 8 straipsnio 2 dalimi, nustatančia šio įstatymo įgyvendinimo tvarką, teisėjų kolegija išnagrinėjo bylą apeliacine tvarka, atsižvelgdama į Administracinių bylų teisenos įstatymo, galiojusio iki 2016 m. liepos 1 d., nustatytas procesines taisykles.

Suėmimą vykdančias įstaigas, suėmimo vykdymo tvarką ir sąlygas, taip pat asmenų, laikomų suėmimą vykdančiose įstaigose, teisinę padėtį nustato Suėmimo vykdymo įstatymas (bylai aktuali 2012 m. spalio 2 d. įstatymo Nr.2247 redakcija).

Suėmimo vykdymo įstatymo 5 straipsnyje yra įtvirtintos bendrosios asmenų, laikomų tardymo izoliatoriuose, teisinės padėties nuostatos. Šio straipsnio 1 dalis reglamentuoja, kad Lietuvos Respublikos piliečiai, laikomi tardymo izoliatoriuose, turi visas Lietuvos Respublikos piliečiams įstatymų nustatytas teises, laisves ir pareigas su apribojimais, kuriuos nustato Baudžiamojo proceso kodeksas, šis ir kiti įstatymai.

Suėmimo vykdymo įstaigose laikomiems asmenims galioja Suėmimo vykdymo įstatymu nustatytas suėmimo vykdymo režimas, kuris užtikrinamas šiame įstatyme numatytais priemonėmis (SVĮ 9-11 straipsniai). Pagal pagrindinius suėmimo vykdymo režimo reikalavimus (SVĮ 9 straipsnis) yra numatyta asmenų, laikomų tardymo izoliatoriuose, apsauga ir izoliavimas, nuolatinė jų priežiūra panaudojant įstatyme numatytas technines bei administracines priemones (asmenų kratas, turimų daiktų, perduodamų siuntinių, paketų su spauda tikrinimą, draudžiamų laikyti daiktų paėmimą). Suėmimo vykdymo režimas užtikrinamas Suėmimo vykdymo įstatymo 11 straipsnio 1 dalyje numatytais režimo priemonėmis: tardymo izoliatorių apsauga; teisės ir suėmimo vykdymo režimo prevencija ir atskleidimu; tardymo izoliatorių vidaus tvarka; dienotvarkė; tardymo izoliatorių administracijos veiksmais, susidarius ypatingai situacijai (suimtųjų riaušių, grupinio pasipriešinimo administracijai ar neteisėtų grupinių veiksmų, šiurkščiai pažeidžiančių tardymo izoliatoriaus vidaus tvarką, įkaitų grobimo atvejais).

Suimtųjų pareigos ir jiems taikomi draudimai nustatyti Suėmimo vykdymo įstatymo 32 straipsnyje. Šio straipsnio 1 dalies 1 dalyje įtvirtinta, kad suimtieji privalo vykdyti įstatymų reikalavimus ir laikytis tardymo izoliatoriuje nustatytos vidaus tvarkos (1 p.); vykdyti tardymo

izoliatoriaus administracijos reikalavimus (2 p.); tardymo izoliatoriaus administracijos paskyrimu eilės tvarka tvarkyti kameras, kuriose gyvena (3 p.); tausoti tardymo izoliatoriaus turtą (4 p.). To paties straipsnio 2 dalies 1-8 punktuose įtvirtinti draudimai, tarp jų draudimas bendrauti su asmenimis, laikomais kitose kameroje (2 p.).

Įstatymų leidėjas Suėmimo vykdymo įstatymo 11 straipsnio 5 dalyje tardymo izoliatoriaus direktoriui suteikė įgaliojimus savo įsakymais tvirtinti šios įstaigos vidaus tvarkos aprašus. Suėmimo vykdymo įstatymo 32 straipsnyje įtvirtintas suimtųjų pareigas ir jiems taikomus draudimus detalizuoja Suimtųjų elgesio taisyklės, patvirtintos Lukiškių TI-K direktoriaus 2010 m. vasario 17 d. įsakymu Nr. 1-23. Nagrinėjamos bylos aplinkybių kontekste aktualus šių Taisyklių 2.8 punktas, nustatantis suimtųjų pareigą tausoti įstaigos turtą, įrenginius ir inventorių bei 3.1 ir 3.19 punktai, nustatantys atitinkamus draudimus. Taisyklių 3.1 punktu suimtiesiems draudžiama savavališkai bendrauti su asmenimis, laikomais kitose kameroje, pasivaikščiojimo kiemeliuose, kitose gyvenamosiose ar gamybinėse patalpose, perduoti jiems arba imti iš jų kokius nors daiktus. Taisyklių 3.19 punktu suimtiesiems draudžiama einant pasivaikščioti neštis bet kokius daiktus, išskyrus 1 pakelį cigarečių, žiebtuvėlį ir 1,5 l gaiviųjų gėrimų.

Suėmimo vykdymo įstatymo 34 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad už suėmimo vykdymo režimo pažeidimą suimtiesiems gali būti skiriamos šio straipsnio 1-4 punktuose nurodytos nuobaudos, tarp jų – teisės pirkti maisto produktų atėmimas iki vieno mėnesio (3 p.). Nuobaudų skyrimo tvarką nustato Suėmimo vykdymo įstatymo 36 straipsnis.

Lukiškių TI-K direktorius 2014 m. balandžio 28 d. nutarime Nr.62-500 nurodyta, V. K. 2014 m. balandžio 19 d. 10.40 val. pasivaikščiojimo kiemelyje Nr.4 padarė apsauginiame tinkle skylę ir perdavė į kitą pasivaikščiojimo kiemelį suimtajam V. S. raštelį, kuriame buvo nenustatytos kilmės tabletė. Nurodytos veikos Nutarime Nr.62-500 kvalifikuotos kaip Suėmimo vykdymo įstatymo 32 straipsnio 1 dalies 1 ir 4 punktų bei Suimtųjų elgesio taisyklių 3.1 ir 3.19 punktų pažeidimas ir už šiuos pažeidimus Lukiškių TI-K direktoriaus 2014 m. balandžio 28 d. nutarimu Nr.62-500 skirta Suėmimo vykdymo įstatymo 34 straipsnio 1 dalies 3 punkte numatyta nuobauda - teisės pirkti maisto produktų atėmimas vienam mėnesiui. Kalėjimų departamentas, išnagrinėjęs pareiškėjo skundą išankstinio skundų nagrinėjimo ne teismo tvarka, 2014 m. birželio 3 d. sprendimu Nr. 2S-294 nusprendė, kad nuobauda paskirta pagrįstai, todėl pareiškėjo skundo netenkino.

Pirmosios instancijos teismas, ištyręs ir įvertinęs įrodymų visumą (rašytinius įrodymus, liudytojų parodymus, bylos proceso dalyvių paaiškinimus), panaikino Lukiškių TI-K direktorius 2014 m. balandžio 28 d. nutarimą Nr.62-500, priėjęs prie išvadų, kad Nutarimas Nr.62-500 nepagrįstas, nes jame nurodytos faktinės aplinkybės prieštaringos ir jos negalėjo būti pagrindas taikyti šiame nutarime nurodytas teisės normas ir skirti pareiškėjui nuobaudą. Nusprendęs, kad Nutarimas Nr.62-500 yra nepagrįstas ir neteisėtas, teismas taip pat panaikino Kalėjimų departamento 2014 m. birželio 3 d. sprendimą Nr. 2S-2945, priimtą išnagrinėjus pareiškėjo skundą dėl Nutarimo Nr.62-500.

Atsakovai apeliaciniame skunde teigia, kad teismas netinkamai vertino įrodymus, todėl nepagrįstai panaikino Nutarimą Nr.62-500.

Kiekvieno individualaus ginčo atveju byloje turi būti nustatytos tam ginčui išspręsti reikšmingos aplinkybės, kurias teismas, laikydamasis įrodymų vertinimo taisyklių (ABTĮ 57 str. 6 d.) turi įvertinti pagal atitinkamus teisinius santykius reglamentuojančias teisės normas. Įstatymas nustato, kad pareiškėjas, pateikdamas skundą administraciniam teismui, o atsakovas, atsikirdamas į skundą, kartu su šiais procesiniais dokumentais turi pateikti teismui įrodymus, kuriais grindžia savo reikalavimus ir atsikirtimus (ABTĮ 23 str. 2 d. 6 p., 57 str. 4 d., 72 str.). ABTĮ 81 straipsnis reglamentuoja, kad nagrinėdami administracines bylas, teisėjai privalo aktyviai dalyvauti tiriant įrodymus, nustatant visas bylai svarbias aplinkybes ir visapusiškai, objektyviai jas iširti. ABTĮ 57 straipsnio 6 dalyje įtvirtinta įrodymų vertinimo taisyklė, kurioje nustatyta, kad jokie įrodymai teismui neturi iš anksto nustatytos galios; teismas įvertina įrodymus pagal vidinį savo įsitikinimą,

pagrįstą visapusišku, išsamiu ir objektyviu bylos aplinkybių viseto išnagrinėjimu, vadovaudamasis įstatymu, taip pat teisingumo ir protingumo kriterijais. Pabrėžtina, kad įrodymų vertinimas, kaip objektyvios tiesos nustatymo procesas, grindžiamas teismo vidiniu įsitikinimu. Bylos proceso dalyvių pareikšta nuomonė dėl įrodymų vienokio ar kitokio vertinimo teismui nėra privaloma ir negali saistyti teismo vidinio įsitikinimo dėl įrodymų vertinimo, pagrįsto minėta įrodymų vertinimo taisykle (ABTĮ 57 str. 6 d.). Įstatymas reikalauja, kad teismas, įvertinęs iširtus teismo posėdyje įrodymus, sprendime konstatuotų, kurios aplinkybės, turinčios bylai esminės reikšmės, yra nustatytos ir kurios nenustatytos, kuris įstatymas turi būti taikomas šioje byloje ir ar skundas (prašymas) yra tenkintinas (ABTĮ 86 str. 2 d.). Įstatymas taip pat reikalauja, kad teismas sprendimo motyvuojamojoje dalyje pagrįstų savo vidinį įsitikinimą dėl įrodymų vertinimo, atlikto pagal ABTĮ 57 straipsnio 6 dalyje įtvirtinta įrodymų vertinimo taisyklę (ABTĮ 87 str. 4 d. 2–4 p.).

Teisėjų kolegija patikrinusi bylą konstatuoja, kad pirmosios instancijos teismas šių procesinių taisyklių iš esmės laikėsi, tačiau su pirmosios instancijos teismo sprendimu sutiktina iš dalies.

Teisėjų kolegija sutinka su pirmosios instancijos teismo sprendimo dalimi, kuria teismas panaikino Lukiškių TI-K direktoriaus 2014 m. balandžio 28 d. nutarimo Nr. 62-500 dalį (ir šiai Nutarimo Nr. 62-500 daliai pritariančią Kalėjimų departamento 2014 m. birželio 3 d. sprendimo Nr. 2S-2945 dalį) dėl nuobaudos paskyrimo pareiškėjui už šiame Nutarime nurodytą veiką, kvalifikuotą pagal Suėmimo vykdymo įstatymo 32 straipsnio 1 dalies 4 punktą, t.y. už tai esą jis 2014 m. balandžio 19 d. 10.40 val. pasivaikščiojimo kiemelyje Nr.4 padarė apsauginiame tinkle skylę. Sutiktina su teismo sprendimo argumentais, kad atsakovas Nutarime Nr. 62-500 kaltindamas pareiškėją pasivaikščiojimo kiemelio Nr.4 apsauginio tinklo skylės padarymu (Suėmimo vykdymo įstatymo 32 straipsnio 1 dalies 4 punkto pažeidimu) nepateikė į bylą įrodymų, kurie objektyviai ir neabejotinai patvirtintų, jog užfiksuotas apsauginio tinklo pažeidimas buvo padarytas Nutarime Nr. 62-500 nurodytu laiku, o ne anksčiau. Į bylą pateiktose fotonuotraukose užfiksuota apsauginio tinklo skylė nėra maža (pinto tinklo vientisumo pažeidimas išsidėstęs į plotį per 6 tinklo pynimo eiles, į ilgį per 10-12 pynimo eilių). Tokios angos padarymui reikalingas atitinkamas laikas, galimai ir įrankis tinklo vientisumui pažeisti, jei tinklas nebuvo pažeistas anksčiau. Pagal pateiktus į bylą įrodymus atitinkamus V. K. veiksmus pasivaikščiojimo kiemelyje Nr.4 2014 m. balandžio 19 d. 10.40 val. pastebėjo Lukiškių TI-K prižiūrėtojas M. V., kuris apie tai informavo korpuso vyresnįjį J. S. Teismas, įvertinęs byloje nustatytas aplinkybes, kad apklausti liudytojais minėti pareigūnai nepatvirtino matę skylės apsauginiame tinkle atsiradimo momentą ir nerado pas pareiškėją ar jo buvimo vietoje (aptvertame pasivaikščiojimo kiemelyje) jokio ardymo įrankio, šias aplinkybes pagrįstai vertino pareiškėjo naudai ir pagrįstai bei teisėtai panaikino šią Nutarimo Nr. 62-500 dalį. Teismo išvados, kad atsakovo užfiksuotas pasivaikščiojimo kiemelio apsauginio tinklo vientisumo pažeidimo faktas nėra pakankamas pagrindas išvadoms, jog skylę apsauginiame tinkle padarė būtent pareiškėjas 2014 m. balandžio 19 d. pasivaikščiojimo metu, yra pagrįstos įrodymų analize ir teisingos. Atsakovų apeliacinis skundas, nesutinkant su šia teismo sprendimo dalimi, grindžiamas ne įrodymais (ABTĮ 57 straipsnis), o prielaidomis apie galimą apsauginio tinklo ardymo įrankio išmetimą nematant prižiūrėtojams bei tikimybę, kad anksčiau nėra nurodyta Nutarime Nr. 62-500 atsiradęs pasivaikščiojimo kiemelio tinklo pažeidimas būtų buvęs pastebėtas anksčiau, nes kiemeliai valomi kasdien. Minėta, kad bylos šalys savo poziciją dėl kilusio ginčo turi pagrįsti įrodymais. Bylos proceso šalies, nesutinkančios su teismo priimtu sprendimu, prielaidos apeliacinės instancijos teismui negali būti pagrindas keisti ar naikinti pirmosios instancijos teismo priimtą sprendimą, pagrįstą įrodymais ir įstatymų normomis (ABTĮ 57 str., 130 str. 2 d.6, 8 p., 133, 141, 142, 143 str.). Atsakovų pridėti prie apeliacinio skundo Vilniaus VSC 2013 m. gegužės 20 d. ir 2013 m. gegužės 22 d. patikrinimo aktai, kuriuose, be kita ko, vertinta ar Lukiškių TI-K pasivaikščiojimo kiemeliai atitinka Lietuvos higienos normos HN 76:2010 reikalavimus, šioje byloje neturi jokios įrodomosios reikšmės, nes Visuomenės sveikatos centras pagal suteikta kompetenciją laisvės atėmimo įstaigose įrengtus pasivaikščiojimo kiemus tikrina tik atitiktis HN 76:2010 18.4 punkto reikalavimams aspektu, t.y. ar pasivaikščiojimo kiemai periodiškai valomi, jeigu dulka – laistomi. Šie aspektai nagrinėjamoje byloje neaktualūs.

Teisėjų kolegija nesutinka su pirmosios instancijos teismo atliktu įrodymų vertinimu ir materialinės bei procesinės teisės normų taikymu bei išvadomis ta apimtimi, kuria teismas panaikino Lukiškių TI-K direktoriaus 2014 m. balandžio 28 d. nutarimo Nr. 62-500 dalį (ir šiai Nutarimo Nr. 62-500 daliai pritariančią Kalėjimų departamento 2014 m. birželio 3 d. sprendimo Nr. 2S-2945 dalį) dėl nuobaudos paskyrimo pareiškėjui už šiame Nutarime nurodytą veiką, kvalifikuotą pagal Suėmimo vykdymo įstatymo 32 straipsnio 1 dalies 1 punktą bei Suimtųjų elgesio taisyklių 3.1, 3.19 punktus (raštelio su tablete perdavimą suimtajam V. S. Lukiškių TI-K pasivaikščiojimo kiemelyje). Todėl teisėjų kolegija atsakovų apeliacinį skundą tenkina iš dalies ir šią pirmosios instancijos teismo sprendimo dalį pakeičia.

Iš pateiktų į bylą įrodymų matyti, kad Lukiškių TI-K direktorius 2014 m. balandžio 28 d. nutarimą Nr. 62-500 skirti suimtajam V. K. nuobaudą už nustatyto suėmimo vykdymo režimo pažeidimus (Suėmimo vykdymo įstatymo 32 straipsnio 1 d. 1 p., Suimtųjų elgesio taisyklių 3.1, 3.19 punktai) rėmėsi pareigūnų M. V. ir J. S. tarnybiniais pranešimais, kuriuose užfiksuotą informaciją apie tai, kad 2014 m. balandžio 19 d. 10.40 val. suimtas V. K. iš pasivaikščiojimo kiemelio Nr.4 perdavė į pasivaikščiojimo kiemelį Nr.3 suimtajam V. S. raštelį su įvyniota į jį nenuodantys kilmės tablete, patvirtino režimo pažeidimo užfiksavimo medžiaga (pas V. S. surastas ir iš jo paimtas raštelis su tablete, šių daiktų fotonuotraukos, V. S. paaiškinime pripažino gavęs raštelį). 2014 m. balandžio 19 d. protokole Nr.57-342 užfiksuota, kad suimtas atsisakė pasiaiškinti raštu, žodiniame paaiškinime pažeidimų nepripažino. Pirmosios instancijos teismas, priimdamas sprendimą vertino minėtus rašytinius įrodymus, teisme apklaustų liudytojais suimtojo V. S. bei pareigūnų M. V. ir J. S. parodymus, taip pat bylos proceso šalių paaiškinimus.

Byloje nėra ginčo dėl faktinės aplinkybės, kad pasivaikščiojimo kiemeliai Nr.4 ir Nr.3 yra gretimi ir šiam ginčui aktualiu laiku šiuose kiemeliuose suimtieji V. K. ir V. S. vaikščiojo po vieną. Taigi kitų asmenų dalyvavimas perduodant pasivaikščiojimo kiemelyje raštelį V. S. paneigtas. Liudytojas M. V. pirmosios instancijos teismo posėdyje patvirtino tarnybiniame pranešime nurodytą suimtojo V. K. draudžiamo bendravimo su kitu suimtuojų (V. S.) pasivaikščiojimo kiemelyje ir daiktų perdavimo faktą ir patvirtino, kad V. K. perduotą per skylę apsauginiame tinkle raštelį rado pas V. S.. Liudytojas J. S. teismo posėdyje parodė, kad jis neatsimena pas kurį iš šių dviejų suimtųjų jis su M. V. surado raštelį. Šiuos liudytojo S. S. parodymus nėra pagrindo vertinti kaip prieštaraujančius jo tarnybiniame pranešime (minėtas asmuo apklaustas teisme praėjus pusantrų metų po ginčui aktualaus įvykio), nes turi būti vertinama įrodymų visuma. Pirmosios instancijos teismas nevertino paimto iš suimtojo V. S. raštelio, kurio turinys nekelia abejonių, kad šis raštelis minėtam asmeniui rašė pareiškėjas V. K.. Raštelyje kreipiamasi į asmenį vardu „Vitalijus“ (t.y. nurodomas suimtojo S. vardas), iš teksto galima suprasti, kad kreipiamasi į nepilnametį (pagal bylos duomenis V. S., gim.1997 m. gruodžio 17 d. tuo metu buvo nepilnametis), raštelio gale nurodytas jį rašiusio asmens vardas „V.“ (pareiškėjo K. vardas) ir parašas, kuriame įskaitomos trys pareiškėjo pavardės pirmosios raidės „Kal“ (antroji parašo dalis neįskaitoma), nurodytas raštelio surašymo laikas „2014 04 18 21:00“. Teisėjų kolegija pažymi, kad minėtam paimtam iš V. S. raštelio (b.l. 25, 44-46) būdinga tai, jog jis rašytas vien didžiosiomis raidėmis, analogišku braižu bei pasirašytas analogiškai kaip ir byloje esantys V. K. 2014 m. balandžio 19 d. pareiškimas Lukiškių TI-K (b.l. 22-23), 2014 m. balandžio 30 d. skundas Kalėjimų departamento direktoriui (b.l.29-30), taip pat pareiškėjo rašyti bylos procesiniai dokumentai: skundas teismui (b.l. 1-4), apeliacinis skundas (b.l. 143-144), atsiliepimas į atsakovų apeliacinį skundą (b.l. 148-149).

Paaškinime Lukiškių TI-K administracijai V. S. patvirtino 2014 m. balandžio 19 d. raštelį gavęs iš V. K. pasivaikščiojimo metu (b.l.17). Teismas liudytoju apklausto V. S. parodymus (esą jokio V. K. raštelio iš jo nėra gavęs, buvo gavęs laišką paštu, prieš išeinant pasivaikščioti buvo apžiūrėtas, suradus laišką pasiaiškinime esą rašė tai, ką jam liepė pareigūnai) vertino jų neanalizuodamas įrodymų visumos kontekste. Teismas neatkreipė dėmesio į 2014 m. balandžio 19 d. paimtame iš V. S. raštelyje nurodytą rašymo laiką „2014 04 18 21:00“, kuris vienareikšmiai paneigia V. S. versiją apie tariamą V. K. laiško gavimą paštu. Be to, minėto liudytojo versiją apie laiško gavimą iš kito suimtojo paneigia ir Suėmimo vykdymo įstatymas, kuris susirašinėjimo tarp suimtųjų nenumato

(Suėmimo vykdymo įstatymo 16 str.). Atsižvelgiant į minėtas aplinkybes, liudytojo V. S. parodymai vertintini kritiškai.

Pareiškėjo argumentai, kad prieš išleidimą pasivaikščioti buvo atlikta karta ir pas jį nerasta jokių neleistinų neštis į pasivaikščiojimą daiktų (šiuo atveju kitam suimtajam skirto laiško ir tabletės), nepaneigia remiantis įrodymų visuma nustatyto fakto (ABTĮ 57 str.), kad pareiškėjas 2014 m. balandžio 19 d. apie 10.40 val. pažeidė suėmimo vykdymo režimą, t.y. nesilaikė Suėmimo vykdymo įstatymu nustatytos vidaus tvarkos, pažeidė Suimtųjų elgesio taisyklėse įtvirtintą draudimą einant pasivaikščioti neštis bet kokius daiktus, išskyrus 1 paketį cigarečių, žiebtuvėlį ir 1,5 l gaiviųjų gėrimų, savavališkai bendrauti su asmenimis pasivaikščiojimo kiemeliuose ir perduoti jiems bet kokius daiktus, perdavė kitam suimtajam raštelį ir tabletę.

Apibendrinama išdėstytus argumentus teisėjų kolegija konstatuoja, kad priešingai nė nustatė pirmosios instancijos teismas, netinkamai taikydamas procesinės ir materialinės teisės normas (ABTĮ 142 str. 1 d., 143 str.), Lukiškių TI-K direktorius 2014 m. balandžio 28 d. nutarimu Nr. 62-500 pagrįstai ir teisėtai skyrė pareiškėjui nuobaudą už suėmimo vykdymo režimo pažeidimus, kvalifikuotus pagal Suėmimo vykdymo įstatymo 32 straipsnio 1 dalies 1 punktą ir Suimtųjų elgesio taisyklių 3.1, 3.19 punktus. Todėl šia apimtimi atsakovų apeliacini skundas tenkintinas pakeičiant pirmosios instancijos teismo sprendimą ir šia apimti atmetant pareiškėjo skundą bei paliekant galioti Nutarimo Nr. 62-500 dalį dėl nuobaudos skyrimo už minėtus pažeidimus bei tam pritariančią Kalėjimų departamento 2014 m. birželio 3 d. sprendimo Nr. 2S-2945 dalį. Pirmosios instancijos teismo sprendimo dalis, kuria teismas panaikino Nutarimo Nr. 62-500 dalį (ir šiai Nutarimo Nr. 62-500 daliai pritariančią Kalėjimų departamento 2014 m. birželio 3 d. sprendimo Nr. 2S-2945 dalį) dėl nuobaudos paskyrimo pagal Suėmimo vykdymo įstatymo 32 straipsnio 1 dalies 4 punktą, paliktina nepakeista. Šios Nutarimo Nr. 62-500 dalies pripažinimas neteisėta bei panaikinimas nėra pagrindas panaikinti šiuo nutarimu paskirtą pareiškėjui nuobaudą, nes nuobauda už suėmimo vykdymo režimo pažeidimus, kvalifikuotus pagal Suėmimo vykdymo įstatymo 32 straipsnio 1 dalies 1 punktą ir Suimtųjų elgesio taisyklių 3.1, 3.19 punktus, paskirta pagrįstai ir teisėtai.

Pareiškėjas reikalavimą dėl neturtinės žalos atlyginimo kildino iš Lukiškių TI-K direktorius 2014 m. balandžio 28 d. nutarimu Nr. 62-500 paskirtos nuobaudos, kuri, pasak pareiškėjo, buvo paskirta neteisėtai. Pirmosios instancijos teismas, panaikinęs šį nutarimą, nusprendė, kad pažeidimo pripažinimas šiuo atveju yra pakankama ir teisinga satisfakcija už pareiškėjui padarytą skriaudą, todėl atmetė pareiškėjo reikalavimą dėl žalos atlyginimo pinigais.

Teisėjų kolegija pažymi, kad pirmiau išdėstyti šios nutarties motyvai, kuriais remdamasi teisėjų kolegija nutarė pakeisti nurodytą pirmosios instancijos teismo sprendimo dalį, yra pagrindas atitinkamai koreguoti pirmosios instancijos teismo sprendimo motyvus, kurias remdamasis teismas netenkino pareiškėjo reikalavimo priteisti neturtinės žalos atlyginimą.

CK 6.271 straipsnio 1 dalis nustato, kad žalą, atsiradusią dėl valstybės valdžios institucijų neteisėtų aktų, privalo atlyginti valstybė iš valstybės biudžeto nepaisydama konkretaus valstybės tarnautojo ar kito valstybės valdžios institucijos darbuotojo kaltės. Šioje įstatymo normoje numatytos civilinės atsakomybės subjektas yra specialusis - viešas asmuo (valstybė arba savivaldybė). Atsakomybės subjekto ypatumai (viešas asmuo) lemia šioje įstatymo normoje numatytos civilinės atsakomybės taikymo ypatumus, kadangi valstybės civilinė atsakomybė atsiranda esant trimis sąlygoms (civilinė atsakomybė be kaltės), t.y.: valstybės valdžios institucijų neteisėtiems veiksams (neveikimui), žalai ir priežastiniam ryšiui tarp valstybės valdžios institucijų neteisėtų veiksmų (neveikimo) ir žalos. Nenustačius bent vienos iš minėtų sąlygų, valstybei pagal CK 6.271 straipsnį nekyla turtinė prievolė atlyginti žalą.

Neteisėtumo CK 6.271 straipsnio prasme konstatavimui reikia nustatyti, kad valdžios institucijos tarnautojai ar darbuotojai neveikė taip, kaip pagal įstatymus privalėjo veikti. Sprendžiant dėl atitinkamos valstybės valdžios institucijos (jos pareigūnų) veikos neteisėtumo (CK 6.271 straipsnio

prasmė), kiekvienu atveju būtina nustatyti, kokios konkrečios teisės normos, kurios reglamentuoja skundžiamos institucijos veiklą, buvo pažeistos, kaip būtent šie pažeidimai pasireiškė asmens, teigiančio, kad jis dėl tokių veiksmų (neveikimo) patyrė žalą, atžvilgiu, taip pat tai, ar atitinkamos pasekmės (jei jos nustatomos) atsirado būtent dėl tų valstybės institucijų, pareigūnų neteisėtų veiksmų.

Atsižvelgiant į tai, kad valstybės atsakomybės pagal CK 6.271 straipsnį esminė sąlyga – neteisėti valstybės valdžios institucijų aktai, šios sąlygos buvimas (nebuvimas), kaip taisyklė, byloje nustatinėjamas pirmiausia. Šios sąlygos nustatymas (nenustatymas) gali lemti, ar kitų civilinės atsakomybės sąlygų (žalos ir priežastinio ryšio) nustatinėjimas CK 6.271 straipsnio kontekste yra teisiškai reikšmingas, nes, kaip jau minėta, nenustačius bent vienos iš minėtų trijų civilinės atsakomybės sąlygų, valstybei neatsiranda pareiga atlyginti žalą. Konstitucinis Teismas 2006 m. rugpjūčio 19 d. nutarime, be kita ko, konstatavo, kad asmeniui teisė į žalą, padarytos neteisėtais valstybės institucijų, pareigūnų veiksmais, atlyginimą atsiranda tik tada, kai įstatymų nustatyta tvarka yra konstatuojama, kad valstybės institucijos, pareigūnai atliko neteisėtus veiksmus ir kad žala asmeniui atsirado būtent dėl tų valstybės institucijų, pareigūnų neteisėtų veiksmų. Atsižvelgdama į tai, kad nagrinėjant bylą apeliacine tvarka nustatyta, jog pirmosios instancijos teismas buvo priėjęs prie nepagrįstų išvadų esą Lukiškių TI-K direktoriaus 2014 m. balandžio 28 d. nutarimu Nr. 62-500 nuobauda pareiškėjui skirta neteisėtai, teisėjų kolegija konstatuoja, kad pareiškėjo nurodytos valdžios institucijos (Lukiškių TI-K) neteisėti veiksmai CK 6.271 straipsnio taikymo prasme byloje nenustatyti. Tai reiškia, kad šiuo atveju nenustatyta esminė civilinės atsakomybės pagal CK 6.271 straipsnį sąlyga – valdžios institucijos neteisėti veiksmai. Nenustačius civilinės atsakomybės pagal CK 6.271 straipsnį sąlygos (valdžios institucijos neteisėtų veiksmų), kitų sąlygų aptarinėjimas neturi teisinės prasmės. Pirmosios instancijos teismo sprendimo rezoliucinė dalis, kuria teismas netenkino pareiškėjo reikalavimo priteisti atitinkamą sumą neturtinei žalai atlyginti, pakeitus šia nutartimi pareiškėjo reikalavimo atlyginti neturtinę žalą atmetimo motyvus, iš esmės yra teisinga, todėl nekeistina.

Remdamasi išdėstytais motyvais teisėjų kolegija konstatuoja, kad tenkinti pareiškėjo apeliacinį skundą nėra pagrindo.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (redakcija, galiojusi iki 2016 m. liepos 1 d.) 140 straipsnio 1 dalies 1 ir 3 punktais, teisėjų kolegija

n u t a r i a:

Pareiškėjo V. K. (V. K.) apeliacinį skundą atmesti.

Atsakovų Lukiškių tardymo izoliatoriaus-kalėjimo ir Lietuvos valstybės, atstovaujamos Lukiškių tardymo izoliatoriaus-kalėjimo, apeliacinį skundą patenkinti iš dalies. Vilniaus apygardos administracinio teismo 2015 m. lapkričio 4 d. sprendimą pakeisti. Pareiškėjo skundą dėl Lukiškių tardymo izoliatoriaus-kalėjimo direktoriaus 2014 m. balandžio 28 d. nutarimu Nr. 62-500 paskirtos nuobaudos už Suėmimo vykdymo įstatymo 32 straipsnio 1 dalies 1 punkto ir Suimtųjų elgesio taisyklių 3.1 bei 3.19 punktų pažeidimą, bei nuobaudos už šiuos pažeidimus paskyrimui pritariančios Kalėjimų departamento 2014 m. birželio 3 d. sprendimo Nr. 2S-2945 dalies panaikinimo atmesti.

Kitą Vilniaus apygardos administracinio teismo 2015 m. lapkričio 4 d. sprendimo dalį palikti nepakeistą.

Nutartis neskundžiama.

Teisėjai Laimė Baltrūnaitė

Stasys Gagys

